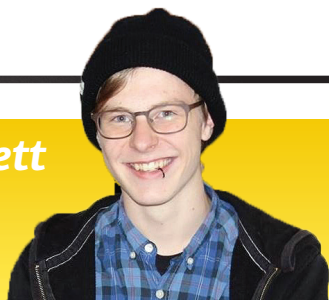

Tráin Petursson Nónklett

lesandi

normalisering. Í amerikanska valstríðnum legði Trump upp til, at avtalan millum Obama og Raul Castro um normaliserings-tilgongdina verður ógildað. Hvat Trump velur at gera fer at hava stóran týðning fyri framtíðina hjá Kuba. Kubanska stýrið hevur sæð tað sum ein stóran møguleika fyri búskaparvøkstur at fáa betri handilsviðurskipti við USA. Amerikanska handilsbannið hevur verið í gildið síðani 60ini. Hetta er tó upp til Trump og Republikanarnar, og alt bendir á, at normaliseringin verður vrakað aftur.

Hugsjónin hjá Fidel

Stóru hugsjónarligu fyrimyndirnar hjá Fidel Castro vóru Jose Martí

og Karl Marx. Martí gjørdist ein stórir partur av kubanska stríðnum fyri loysing frá Spania í 19indu øld. Hann var yrkjari og rithøvundur og skrivaði nógv um sjálvsavgerðarrættin hjá kubanum umframt um frælsi og demokrati. Búskaparliga ynskti at virðini í samfelagnum í størri mun skuldu koma øllum til góðar. Martí var sera kritiskur ímóti sponsku kolonialistunum og tí vaksandi áhuganum USA fekk fyri Kuba.

Fidel var marxist-leninist, og hevði ein sterkan anti-imperialistiskan og eisini nationalistiskan profil. Richard Gott, ið er søgufrøðingur, vísir á, at tað var blandingin av sosialismu, anti-imperialismu og nationalismu, ið fekk undirtøku millum fólkið.

Kubanar høvdu fingið nóg mikið av spaniólum, amerikanarum og stóra ójavnnum í Kuba.

Mannarættindabrot

Hugsanirnar um frælsi og demokrati hjá Martí endurspeгла tó ikki kubansku skipanina síðani kollveltingina. Sum sagt samantvinnaði Fidel hugsanina hjá Karl Marx um proletariska diktaturi og sosialismu saman við nationalismuni hjá Martí. Eins og í øðrum kommunistiskum londum hevði diktaturi við sær strangt eftirlit við landsins borgarum og skert persónligt frælsi. Amnesty International og Human Rights Watch hava áhaldandi víst á, at har fara stór mannarættindabrot fram í Kuba. Valini eru ikki fræls,

bert kommunistiski flokkurin er lógligur, nógvir politiskir fangar, vánalig rættartrygd, vánalig internetatgongd og framsagnar-og trúarfrælsið er skert.

Aftur til frikenningina

Lat okkum fara aftur til væl kendu orðini hjá Fidel Castro um at søgan fer at frikenna hann. Ein marxistiskur einaræðisharri vil spjaða einhvørja fjöld og fólk fara at vera ósamd um arvin hjá honum. Summi síggja hann sum eina fyrimynd fyri sosialismu, sjálvsavgerðarrætt og móttøðu móti imperialismu, meðan onnur síggja hann, sum ein, ið var við til at kúga eitt heilt fólk.

Í 1990 fekk Nelson Mandela ein spurning í beinleiðis sjónvarpi

um hansara vinabond við Fidel Castro, Yasser Arafat og Muammar Gaddafi. Tá svaraði Mandela: »Eitt av mistakinum hjá summum politiskum viðmerkjarum er, at teir halda, at teirra figgindar eisini skulu vera okkara figgindar«. Hetta lýsir væl hugsanina hjá nógvum statsleiðarum í menningarlondum um Fidel Castro.

Søgan um Fidel Castro byrjaði longu fyri nógvum árum síðani, og hann fer áhaldandi at verða viðgjørdur úr øllum heimsins hornum: sum ein frælsishetja fyri summi, men so sanniliga eisini sum ein harðrendur einaræðisharri, ið kúgaði sítt fólk í nærum fimm øldir. Hann verður frikendur av summum, men dømdur av nógvum øðrum.